СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 285. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 7-го грудня 1935. — VOL. XLIII. No. 285. Jersey City, N. J., Saturday, December 7, 1935. THREE CENTS

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД ПЕРЕСТЕРІГАЄ ЯПОНІЮ

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Кордел Гол видав публичну заяву про японську інвазію Китаю та остеріг у ній Японію перед нарушенням американських прав у тій частині світа.

Американський уряд передовсім зазначив своє заінтересування цею справою. Далі він підкреслив, що відносини в тій околиці є унормовані міждержавними умовами, котрі американський уряд думає виконувати й котрих виконування він буде домагатися від інших держав. Американський уряд не дозволить на нарушення цих умов без згоди всіх інтересованих держав. Під умовами він видно розуміє угоду 9 великих морських держав.

Американський секретар стейту дав при тому до зрозуміння, що американський уряд видає цю заяву самий, без порозуміння з іншими державами. Ґазети доносять, що останнього тижня до американських заграничних урядів і урядників часто заходили англійський представник і китайський.

КАПІТАЛІСТИ ВИСТУПАЮТЬ ПРОТИ „НОВОГО РОЗДІЛУ".

НЮ ЙОРК. — Капіталістична орґанізація „Краєвий Союз Фабрикантів", не зважаючи на те, що вона не вважає себе політичною орґанізацією, ухвалила на своїй конвенції виразно політичну програму боротьби проти політики президента Рузвелта, котру президент називає „новим розділом".

Ця програма виступає проти політики президента на тій основі, що вона заводить усякі новини, котрі на думку фабрикантів не годяться з американською системою ведення уряду й бизнесу. Капіталісти мають на думці участь уряду в бизнесі, бо вони кажуть, що бизнес добре вести можуть тільки приватні підприємства, себто не уряд. Вони й заявляють, що тільки приватні підприємства можуть як слід забезпечити безробітних. Вони закидають урядові, що він своєю політикою не пособляє поворотові до нормальних відносин, але здержує поступ.

Притому вони натякають, що президентом Рузвелтом керує якась „невидима сила", себто, що він являється оруддям у руках інших людей.

ВИДАДУТЬ 4 МІЛІЯРДИ ДО ЛИПНЯ.

ВАШИНҐТОН. — На конференції допомогових урядовців розглядали пляни дальшої допомоги для безробітних. Конференція прийшла до переконання, що сума 4 міліярдів, яку конґрес віддав до розпорядимости президента, вистарчить тільки до липня. Тому урядники постановили добиватися від найближчої сесії конґресу ухвалення дальших видатків на допомогу публичним роботам.

СЕНАТОР ВАҐНЕР ПРО МЕШКАЛЬНЕ ПИТАННЯ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Ваґнер заповідає, що він внесе на наступній сесії конґресу внесок, щоб уряд занявся розвязкою питання мешкань. Він буде домагатися від скарбу 800 міліонів долярів на валення тісних мешкань по всіх великих містах та виставлення на їх місце дешевих і здорових домів.

ЗАМАЛО КАНЦЕЛЯРІЙ У ВАШИНҐТОНІ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар внутрішніх справ Ікез каже, що у Вашинґтоні не стає вже місця для приміщення всіх урядових канцелярій і тому він думає перенести деякі уряди до найближчих міст, головно до Болтимор.

ВИКОНУЮТЬ КАРУ СМЕРТИ.

ОСИНИНҐ (Ню Йорк). — У місцевій стейтовій вязниці, відомій під імям „Синґ Синґ", виконано в четвер рано при помочі елекричного крісла кару смерти на 21-літнім мурині Джефі Бравні та на 29-літнім мурині Персі Морісі, засуджених на смерть за грабунковий напад і вбивство одного кравця.

ТОМА МУНІ БЕЗ АДВОКАТА.

САН ФРАНСІСКО. — Тома Муні, що добивається випущення на волю як неправно засуджений за бомбовий замах на параді военного підготування, виступав уже в суді без адвоката, котрий зрікся оборони через непорозуміння з Мунієм.

Муні пробував предложити судові доказ, що на лаву присяжних впливано незаконними способами. Йому не дозволено таких доказів предкладати.

РОЗСЛІДИ НАД ТИСНЕННЯМ КРОВИ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Ірвинґ Пейдж, лікар у шпиталі Рокефелерівського інституту медицини для медичного розсліду, виступив у наукових журналах зі звітом зі своїх розслідів над тисненням крови. Він відкрив, що люди, що терплять на високе тиснення крови, мають у мізку дуже активну рідину. Пейдж думає, що саме ця рідина в мізку спричиняє високе тиснення крови. Він уже робив відповідні розсліди над впливом тієї рідини на тиснення крови у звірят та розпочав уже шукання ліку на цей хоробливий обяв.

ВИРОБИЛИ ПЛЯН РАТУВАННЯ ЕЛСВОРТА.

Трубі Дейвисон, президент Американського Музею Природничих Наук у Ню Йорку, подав плян ратування з підбіґунових околиць летунів Елсворта й Голок-Кеніона, про котрих пропала вістка дня 23-го листопада. Передовсім мають туди вислати літак, щоб знайшов летунів і скинув їм з повітря їжу.

НЕБУДЕННА ПОДОРОЖ ДОВКОЛА СВІТА.

Вернувся до Зальцбурґа з небуденої подорожі довкола світа священик д-р Петрус Кльоц, абат. Виїхав він у світ без сотика, у священичій рясі. Переміряв у ріжних напрямках Африку, побував в Індії, на південних островах, у Китаю, Японії, Австралії, Тасманії, Новозеляндії, обох Америках. У східній Африці здибав він на вулиці знайомого офіцира, з яким стояв колись разом на варті в Мінхені... при тілі князя Люітпольда. У Ню Йорку зустрів знайомого з Токіо. Мандруючи, переодягався: з Новозеляндії до Сан Франсіска їхав як вугляр, у Мексику звався Дон Карльос Андерґасен, деінде виступав як Швайцарець. У Йоганнесбурґу зустрівся з Ґандієм, в Азії із славним морським героєм, ґрафом Спе, переходив буреві, морські катастрофи, вживав контрабанди і фальшивих пашпортів — довгими-довгими роками, щоб пізнати світ і людей.

ЗІЗД ЦИГАНІВ.

Зізд циганів має відбутися в Жабю, пов. Косів. Це прихильники циганського „короля" Василя Квіка, що перебувають тепер головно в Коломийщині. В їхньому таборі знаходиться якийсь Красовський, інтеліґент, що має торговельну освіту. Він познайомився у Франції з гарною циганочкою Карпачівною і там з нею оженився. А що із Франції їх видалено, обоє прилучилися до циганського табору і ведуть мандрівне життя.

НЕВІДОМІСТЬ, ЧИ КПИНИ?

Львівський „Хліборобський Шлях" пише:

В понеділок, 28. X., в год. 9-тій вечором, польське львівське радіо надавало довго реклямоване українське, подільське весілля. Був це один великий глум над ніби українською авдицією. Якийсь пан Снежко, що, як показується, не має зеленого поняття про український фолькльор, заглянувши мабуть прихапцем до якогось поганого підручника, з легкої руки скомпонував „подільське весілля". До двох, трох дійсно обрядових весільних пісень дочіпив ні пришити ні прилатати цілу низку українських пісень, як от: Стелися, барвінку, Ой у лузі, Ой щож то за шум, Ой поїхав Ревуха, Кину кужіль на полицю і, числячи хіба на цілковиту наївність, або невідомість слухачів, хоче в них вмовити, що це українські весільні пісні. Панове з львівського радія краще зроблять, як зовсім закинуть українські авдиції, ніж мають глумитися з наших звичаїв і обичаїв. Ці панове не повинні забувати, що тут не Етіопія, ані не Мароко, де можна „буяти" публику будьчим.

ЗА ОБРАЗУ РЕЛІҐІЇ Й ПАПИ.

Перед луцьким окружним судом на виїздовій сесії в Ковлі відповідав православний священик Червінський за образу римо-кат. реліґії й папи, якої допустився в проповіді. Переслухали 9 свідків акту обвинувачення й 18 свідків оборони, після чого о. Червінського засудили на рік вязниці без припинення.

МАЄТОК ГАБСБУРҐІВ.

Довголітні заходи членів Габсбурської родини, щоб дістати назад маєтки, сконфісковані австрійським урядом, увінчалися почасти успіхом. Габсбурґам мають віддати земельні добра загальної величини 25 тисяч морґів. Вартість їх оцінюють на 3 міліони шілінґів. Вартість чиншових домів у Відні, що належать до родини Габсбурґів, доходить до 2 міліонів шілінґів. Увесь маєток Габсбурґів, про який кружляють фантастичні вістки, не представляє навіть при дуже оптимістичній оцінці більше як 3 міліони долярів. Після розпаду давньої австрійської держави більшу частину маєтку Габсбурґів передано фондові военних інвалідів. Цей фонд в останніх роках доплатив до адміністрації цього маєтку 200,000 шілінґів. Тому родина Габсбурґів здійме великий тягар з фонду военних інвалідів, коли сама адмініструватиме цим маєтком. Вона рішила обнизити кошти адміністрації ад мінімум, щоби зробити рільну господарку знову ревтовною. Одначе більша частина маєтку Габсбурґів це ліси, яких вартість опала тепер до десятої частини передвоєнної вартости. Багато грошей втратили Габсбурги на военних позичках, у які вложили 50 міліонів передвоенних корон. Крім того в часі революції пропало багато цінних річей з давнього Гофбурґу, із замку в Шенбруні, з двірських пивниць і т. д. Вони представляли також вартість кількох міліонів.

РАНЕНИЙ ПОЛІЦАЙ ВБИВ УБИВНИКА.

У Хлопичах, пов. Ярослав, скривався пошукуваний поліцією вбивник Франц Юзьвяк. Коли поліцай хотів арештувати Юзьвяка, він напав на поліцая та зранив його ножем у руку, опісля вдарив іще чимсь у голову. Коли приголомшений поліцай опритомнів, пустився за втікаючим Юзьвяком. Колиж Юзьвяк не зупинився, поліцай убив його. Раненого поліцая відвезли до шпиталю.

10,000 ФР. ЗА ОБРАЗЛИВУ РЕКЛЯМУ.

Французка Рене Жув, що у 1931 р. дістала нагороду найбільшої паризької красуні, відкрила собі робітню дамських суконь. Цього літа була вона над морем у славному Довіль і там зробили їй знимку, яка появилась у ріжних журналах мод „Мадмуазель Парі" (як називають преміовані паризькі красуні) була дуже вдоволена з такої реклями. Та за якийсь час її фотоґрафію передрукував один легкий журнал до тексту одного ще лекшого оповідання. Тоді панна Жув подала редакцію перед суд і дістала 10,000 фр. відшкодування за нарушену честь.

НАПАД НА ПРАВОСЛАВНОГО ПАРОХА.

На мешкання 72-літнього о. Плятона Рафальського, пароха в Кримні, пов. Ковель, напали в ночі кілька озброених опришків і, зранивши його револьверовою кулею в горло, зажадали грошей. Жінка священика, 71-літня Єлисавета, зчинила крик, а тоді напасники стрілили до неї кілька разів, ранячи її тяжко. Боячись видко, щоби на гук стрілянини не прибігли люди, бандити занехали грабунок і втекли. Тяжко ранених відставлено до шпиталю в Ковлі, де жінка священика вмерла, а він бореться зі смертю. Поліція арештувала пять осіб, на яких паде підозріння.

НОВЕ УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕЛЕФОНУ.

Французьке міністерство почт і телефонів рішило ввести небавком два нові винаходи, що причиняться до подешевіння телефонічного абонаменту. Індивідуальний абонамент обнизиться значно для осіб, що ведуть мало розмов, ґрупуючи їх на одному дроті. Цей провід має ротаційний селектор, що вилучує автоматично всіх інших абонентів, які користуються тією лінією, з ментом, коли один з тих абонентів підносить слухавку. Отже такий селектор буде неначе малою автоматичною стацією, з тією тільки ріжницею, що його уладження виключить зовсім можливість підслухування. Другий винахід уможливлює вести одночасно розмови на цьому самому дроті. До цього служить змінний струм з 50,000 періодами на секунду. Ті періоди, відповідно розміщені, позволять на це, що обі розмови можуть відбуватись одночасно, не перешкоджуючи собі. Передбачують, що дальші досліди цього винаходу дозволять ґрупувати одночасно шість розмов на одній лінії. Таким чином дасться ще більше обнизити ціну телефонічних розмов.

ОБІКРАЛИ ЦЕРКВУ.

До церкви при вул. Островського в Тернополі вломилися в ночі злодії і вкрали дивани, хідники та інші річи загальної вартости 874 зл. Поліція глядає за винуватцями.

ЩОСЬ ДЛЯ ВЛОМНИКІВ.

Одна з анґлійських сталевих фабрик зробила для одного паризького банку панцирну касу, яку вважають за наймічнішу з дотеперішніх. Двері мають 90 цм., а отвір на ключик майже непримітний для людського ока.

ЕЛЄКТРИФІКАЦІЯ ПОДІЛЛЯ.

Воєвідське бюро фонду праці в Тернополі, що інвестує поважні капітали в електрифікації теребовельського і копичинецького повіту, відкриє в найближчих днях окружну електрівню в Янові в силі понад 400 коней і напруженні 15,000 вольт.

ВОЛИТЬ БУТИ ЖЕБРАКОМ НІЖ УЧИТЕЛЕМ.

У Варшаві придержали жебрака, при якому знайшли готівку 60 зл. і щадничу книжечку на 3,600 зл. Він зізнав, що був колись учителем, але покинув цей фах, бо жебранина більше поплачує.

МІТ БОРОТЬБИ І ПОХОДІВ І ВІРА В НАЦІЮ — ЦЕ ПОБІДА ЛИСТОПАДА

ЛЬВІВ. — У статті з 1-го листопада в „Новім Часі" комбатант світової війни й української, Іван Іванець, пише між іншим таке:

„Світова війна застала українство в недовершеному стані. Тому й нелегко писати листопадовий спомин. Хотілосяб відтворити динамічний образ руху, зриву мас, вистрілюючи ракети могутніх походів. Листопад був ділом не масової підготови, а чином малої скількости людей, що надала біг дальшейдучим подіям. Вони витворили своєю рішучістю сприятливе положення, та було воно, на жаль, тактичною побідою, за якою не було, на жаль, стратеґічно-політичної концепції. З листопадових крівавих днів повстала затяжна війна. Ми вміли сформувати Армію. Її залізні полки не лиш гідно боронити рідної землі, але й побідним походом увійшли в золотоверху столицю України. Це створило епоху. Маємо великий міт боротьби й походів, віру в націю, що вміє постояти за себе, в її ударну силу. А це багато і в цьому побіда Листопада!"

ПРОФ. РЕНЕ МАРТЕЛЬ: „ЗАКАРПАТТЯ".

ПАРИЖ. — Появилася на книжковому ринку праця відомого французького політичного письменника, проф. Рене Мартеля, про Закарпаття. Автор відомий українському громадянству з численних інших праць про Україну і з книжки „Життя Мазепи", яку видав спільно з письменником Ільком Борщаком. В новій книжці обговорено всі важніші питання закарпатської України. Книжка має 190 сторін великої вісімки. Найцікавіші місця ті, де автор обговорює мадяронські і москвофільські впливи та плян спільного польсько-мадярського кордону. Твір цей є першорядним політичним документом, який може нераз стати в пригоді нашим закарпатським братам у їхній політичній діяльности.

ПОЛЬСЬКИЙ ГОЛОС ПРО АРХИПЕНКА.

ВАРШАВА. — „Курєр Поранни" з 7-го листопада помістив більшу статтю про українського мистця О. Архипенка під заг. „Український різьбар, що його подивляє ввесь світ". Автор К. К. пише між іншим: „Сучасне українське мистецтво є не тільки багате й ріжноманітне, але суперечить теж із мистецькою творчістю навіть найперших, найдавніших середовищ та займає вже свою позицію, означену і певну, в европейському та світовому мистецтві".

ГРИЩЕНКО У ФРАНЦУСЬКІМ САЛЬОНІ.

ПАРИЖ. — У цьогорічному „Осінньому Сальоні" бере участь український маляр Олекса Грищенко. Він виставляє свої картини з останньої поїздки до Еспанії. Грищенко є єдиним українцем, що належить до членів цього Сальону, який обєднує найбільші французькі і чужинні імена. Це дає право виставляти картини за вибором мистця, без жюрі.

АМЕРИКАНКА СТУДІЮЄ УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ.

ПРАГА (Чехословаччина). — В Празі перебувала п. Елизабет Вокер, американка з Шікаґа. Молода вчена (соціольоґ) займається тепер студіями над Україною. З цією метою вона відвідала Український Університет, Музей Визвольної Боротьби і т. д. Познайомившися з чільнішими представниками нашої науки та професури, ввійшла в контакт з нашими громадськими діячами.

За свою попередню працю на українську тему, а саме про українську іміґрацію в Америці, панна Вокер дістала відзначення в шікаґовськім університеті.

КНИЖКИ ПРО ЗЕЛЕНУ УКРАЇНУ.

ХАРБІН (Манчуко). — Харбінський „Маньджурський Вістник" подає, що видавничий відділ Спілки Українських Іміґрантів в Манчуку започаткував видання низки книжок та брошур з життя Зеленої України. Будуть видані матеріяли до історії чотирох всеукраїнських зїздів Далекого Сходу, а далі „Історія орґанізації українського війська на Далекому Сході" та „Велика Історія українського руху Зеленої України".

УКРАЇНСЬКА СОТНЯ В ШАНҐАЮ.

ШАНҐАЙ (Китай). — В Шанґаю є „Українська Громада", яка скупчує біля себе все свідоме українство. В тім місті існували такі військові орґанізації, як „корпус добровольців" та „джентельменські сотні", в яких було повно українських вояків. Українську сотню сформовано щойно тепер. І то завдяки Вонсовичеві і Тоцькому, двом свідомим українцям, що вступили до джентельменської сотні анґлійців, дістали там військову освіту і приготовились до майбутньої праці. „Маньджурський Вістник" вважає цей факт за „прояв українського військового духа, котрий допоможе нам у майбутньому, коли прийдеться братись до праці для нашої України і її молодшої в Азії — Зеленої України".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НА РОЗДОРОЖЖЮ

У місті Дітройті виголосив секретар внутрішніх справ у кабінеті президента Рузвелта, Гаролд Л. Ікез, промову про головні витичні майбутньої політики Америки. Звісно, йшло йому за те, щоб оборонити теперішню політику президента Рузвелта, але при тому він зачепив основне питання більше загальної політики, що сягає далеко поза теперішню адміністрацію. Він виказував, що як би не дивитися на теперішню політику уряду наприклад у справі мешкань, треба зрозуміти, що вона виходить з певних загальних основ. Себто, можна навіть критикувати цю спеціяльну політику, але треба зрозуміти загальну засаду, котру уряд хоче в даній конкретнім випадку примінити.

Стираються тепер зі собою в Америці, говорив Ікез, два погляди. Тлом цих поглядів є економічна кріза й безробіття. Йде боротьба за те: що робити на крізу й безробіття?

З одного боку стоять люди, які кажуть, що уряд повинен у цій крізі поводитися так, як у подібних крізах поводились давніші американські уряди. Тамті уряди не робили нічого. Отже й цей не повинен нічого робити.

Ікез каже, що люди, які стоять за цю програму, крізи й безробіття не відчувають. Це багачі, що мають величезні маєтки, або маленькі людці, багацькі підсусідки, що понижаються перед багатством у чужих руках. Ці люди мають з маєтків економічне забезпечення й велику владу, що випливає з маєтків, і не хочуть зректися з них хочби найменшої крихітки.

Друга ґрупа громадських діячів бачить, що колиб дати ходу цій першій програмі, то багачі стануть іще багатші, ще могутніші, а бідні стануть іще бідніші й бідніші. Вони бачать небезпеку для громадянства з такої нерівности й домагаються, щоб тепер заставити багачів віддати частину своїх багатств на заратунок потребуючим.

Перша ґрупа не хоче на це дозволити. Вона кричить, що це поломання американських традицій поступовання підчас кріз, та що це большевизм. Та ця ґрупа знає, що друга ґрупа може легко переконати народ про потребу тамтої політики. І тому безоглядні багачі і їх підсусідки готові тепер валити американські демократичні установи та завести в Америці фашизм, щоби політичною силою над позбавленим політичних прав народом не допустити до того, щоби багачам відобрати хочби крихітку призбираного ними маєтку для заратунку потребуючим масам. Ікез, один з найвищих урядників краю, остерігає Америку, що їй не грозить комунізм, як це голосить Герст і йому подібні, але фашизм, що по своїй сутті є обороною тих, що мають власть і багатство, через позбавлення політичних прав тих, що потребують матеріяльної допомоги.

СУД НАД УКРАЇНСЬКОЮ МОЛОДДЮ У ВАРШАВІ

З акту обвинувачення, зладженого польською прокураторією.

(З львівського часопису „Українські Вісти").

(3)

Дальше читання акту обвинувачення, зладженого польською прокураторією.

Що зізнавав Лебедь?

Микола Лебедь, переслуханий у днях 2, 10, 22, 24, 25 серпня 1934, признався до свого правдивого назвища і подав:

В жовтні 1932 р. поліція попала на слід звідомлення про заворушення на Волині, висланого за спонукою Лебедя на адресу одного сусіда в Стрілиськах Нових. Цей сусід обтяжив Лебедя зізнаннями, тому він утік у Чехословаччину і замешкав під Прагою до грудня 1933 р. Хотів дістатися до Німеччини, однак прикордонна німецька сторожа покарала його 8-денним арештом і виселила назад до Чехословаччини. Лебедь постановив дістатися до Данціґу і в тім намірі в квітні 1934 р. вернувся до Польщі. Поліція далі шукала його й тому він укривався. Йому порадили зачекати, аж буде „Свято Моря", коли йдуть дешеві поїзди до Ґдині. Лебедь побув трохи у Львові, а відтіль виїхав до Варшави і прибув там дня 15 травня. День пізніше прибула туди його наречена.

Лебедь зізнав, що в Варшаві був до дня 16 червня і виїхав нічним поїздом до Ґдині з нареченою. Наречену зголосив під фальшивим назвищем тому, щоб не напровадила поліції на слід Лебедя.

В Данціґу знайшов Лебедь людину, яка вистаралася документ на імя „Евген Скиба". Як ця людина називається — не пригадує собі, правдоподібно представився як Федина.

Ще одно обтяження.

Секретар міністра Перацько, Єжи Ставіцький, зізнавав, що міністер часто бував, в більшости в однаковій порі, в „Каварні Европейській". На тій підставі переведено в каварні доходження і показано знимку Лебедя. Свідки зізнали, що на весну бачили Лебедя в каварні кільканацять разів, і то в порі, коли там перебував міністер. Після замаху Лебедь уже не показався там ні разу.

Лебедь, переслуханий 20 вересня, як обвинувачений у приналежности до ОУН і в допомозі в убивстві Перацького, не признався до закинених йому проступків, потвердив попередні свої зізнання і відмовив дальших виясчень.

Перші конфіденціональні звідомлення про вбивника.

У вересні 1934 слідчий уряд у Львові дістав **перші конфіденціональні відомости,** що вбивником мін. Перацького є **Гриць Мацейко.** У світлині Мацейка, яку показано Ізмаілові Чернову й іншим співжителям нічлігарні при вул. Волоській, вони **розпізнали Ольшанського.** Поліція зарядила пошукування, але Мацейка вже не було. Він уже перекрався за кордон.

Дальше слідчий уряд добув інформації, що Мацейко по втечі з Варшави ночував у Люблині в Чорнія. Чорній у слідстві потвердив це.

Лебедь-„Дацко" і „Волощак".

При тій нагоді поліція устійнила, що Лебедь перебував у Варшаві вже в 1933 р., туди діставав грошеві посилки, а раз телефонував до нього зі Львова „батько Дацко" й просив господині, щоб вона переказала Дацкові, щоб він продовжив свій побут у Варшаві на 1—2 тижні. З Варшави „Дацко" виїхав до Чехії, а відти до Німеччини. В Цітаві його придержала німецька гранична сторожа, якій він представився, як „Марко Волощак". Німці звернулись по інформації до Варшави й переслали відтиски пальців. Тепер порівнали ті відтиски й ствердили, що „Волощак", „Дацко" й Лебедь — одна особа.

Дарія Гнатківська.

Пшодовнік Будний, який виїхав до Данціґу, подав опис тої жінки, яка товаришила Лебедеві у Варшаві.

Дня 7. жовтня слідчий уряд у Львові дістав **конфіденціональну відомість,** що по довшій перерві вернулася з Данціґу до Смодного, пов. Косів, п. Дарія Гнатківська, донька тамошнього священика. Переслухана Гнатківська спершу заперечила, будьто вона десь виїжджала, а згодом призналася, що її наречений зветься Лебедь, але у Варшаві ніколи не була.

У Варшаві Ярмолікувна й ші пізнали в Гнатківській „Квеціньску" і „Зажецку". Вкінці Гнатківська призналася, що була з Лебедем у Варшаві, а згодом, як „Солецка" в Данціґу.

В Данціґу помогали їй Олена Чайківська (арештована) й Андрій Федина. Чайківська знала, що правдивого назвища Солецької не знала, а запізнав її з нею Федина.

Гнатківська, переслухана дня 5. березня 1935, відкликала свої попередні зізнання, а саме: що неправдою є, будьтоби документи на імя Солецької привезла їй Чайківська, натомісць зізнала, що Чайківську пізнала вже 23. червня і представилась їй як Солецька. На інші запити відмовила Гнатківська відповіди.

Вияснення Карпинця щодо бомби.

Дня 15 і 16 серпня 1934 спростував Ярослав Карпинець свої попередні зізнання і признався до приналежности до О.У.Н., до якої вступив у Станиславові в 1933 р., признався до спорядження частини варшавської бомби, себто, що виконав тільки пушку й запальник, до якого вставив скляну рурку. Натомісць рішучо заперечив, начебто він наповнював пушку і рурку вибуховими матеріялами. Згадані части зробив з кінцем травня на приказ О.У.Н. Хто дав приказ і кому передав зготовлені частини бомби — Карпинець відмовився зізнати.

Що дали львівські арешти?

Вміжчасі слідство натрапило на дальші сліди співвинних у замаху. У Львові, подібно як у Кракові, переведено 14. червня масові арешти серед запідозрених у приналежности до О.У.Н. Крім цього, після вбивства у Львові в Стрийськім парку абсольвента Яна Бачинського, поліція, провірюючи патрони, при цьому замахові вжиті, з тими, що їх опісля вжито в Варшаві, ствердила, що є такі самі, себто калібру 7.65 мм. і мають фабричні знаки "D.W.A."

На тій підставі поліція ствердила, що замах у Львові й опісля в Варшаві виконано тим самим пістолетом.

Вислід розвідки й переслухань у Львові показав, що замах на Бачинського виконала О.У.Н. На Бачинського вже 31. березня нападено й покалічено ножами, однак жертва замаху вилікувалась.

Виявилося, що в першім замаху брав участь **Евген Качмарський. Убиство дня 9. травня перевели: Роман Мигаль і Роман Сеньків. Всі вони, арештовані в вересні 1934 р., частинно призналися до вчинку, а Мигаль додатково зізнав, що пістолет, з якого вбив Бачинського, мав потім Богдан Підгайний.**

Підгайний, нотований член О.У.Н., був у постійнім звязку з Бандерою, якого разом із ним арештовано дня 14. червня.

Замах на дир. Ів. Бабія і зізнання Малюци.

Дня 25. липня застрілено директора української державної ґімназії, Івана Бабія. Замаховець Михайло Цар застрілився. У звязку з замахом арештовано дня 10. серпня студента техніки Івана Малюцу. Малюца признався до приналежности до О.У.Н. і до співучасти в убивстві Бабія, **а в справі варшавського замаху зложив таке зізнання:**

В жовтні 1933 Степан Бандера, як Провідник Краєвої ОУН., припоручив Малюці поїхати до Люблина і пошукати мешкань для цілей орґанізації. Рівночасно велів йому Бандера вступити до Варшави, де під прізвищем „Дацко" мешкає Микола Лебедь, і провірити, чи цей не потребує помочі.

Малюца пізнав Лебедя ще в 1932 році, як члена ОУН., знав що до Варшави прибув із заграниці, що укривається в звязку з нападом у Городку Ягайлонськім. Лебедь уживав псевдоніму „Марко", Бандера виступав, як: „Баба", „Лис", „Стефан", „Стефанко", а Малюца — як „Крук".

Від Лебедя довідався Малюца, що йде там про замах на якогось міністра. Лебедь хвалився йому, що знає, де мешкає мін. Єнджеєвич, Міхаловський і радник Івахув.

Опісля поїхав Малюца до Познаня і там вишукав „хату" в студента Зощука. Цю „хату" Зощук мав віддати кожному, хто зголоситься з гаслом: „Булан — Верхи". Вертаючись до Львова, вступив до Люблина і там підготовив „хату" в студента Чорнія. Арештований опісля Чорній заперечив усьому, що зізнавав Малюца.

„Усташа" і Павеліч.

Малюца зізнав, що між 10 і 15 травня 1934 бачився у Львові з Лебедем, і то двічі, за посередництвом Бандери. В часі зустрічі оповідав Лебедь, що приїхав із Берліна і що за границею рішено закинути експропріяції (напади на почти тощо), а зачати „мокру роботу". Говорив, що бачився в Берліні з Ярим, що побував у Бельґії і в Женеві, з чого виніс Малюца враження, що бачився там з Коновальцем. В Берліні, в мешканні Ярого, запізнався з **Павелічем,** провідником „Усташі" (хорватської терористичної орґанізації), а потім, на пропозицію цьогож Павеліча, поїхав до „Фільварку" „Усташі" в Італії, де відбувалися вправи зі зброєю.

Чергового дня побачився Малюца з Лебедем на мості на Замарстинові і, згідно з припорученням Бандери, сконтактував його з Підгайним, а сам відійшов.

Малюца про Бандеру.

Коли в травні 1934 був Лебедь у Львові, Бандера сказав Малюці, що потребує для Лебедя жінки до товариства. Тоді брали під увагу Дарію Гнатківську й Анну Чемеринську. Бандера рішив, що поїде Гнатківська.

По виїзді Лебедя Бандера їздив до Кракова. Чи був у Варшаві — того Малюца не знав. У травні подав Малюца Бандері адреси в Познані й Люблині.

Бандера заперечує всьому.

Степан Бандера, роджений 1909 р., студент — лісник не признався до приналежности до ОУН., як теж заперечив, буцімто помагав до замаху на Перацького, і подав, що в тій справі нічого не знає.

ДРУГИЙ ДЕНЬ ПРОЦЕСУ.

Зізнання Підгайного.

Підгайний обняв в осени 1933 р. керівництво одного з двох боєвих відділів О. У. Н. у Львові. До того відділу належали: Евген Качмарський, Мирон Королишин, Гриць Мацейко і якийсь низький мужчина, якого знав під псевдонімом „Залізняк". Крім цього до відділу належав Іван Ярош. Розвідкою кермував Роман Мигаль, який тримав звязок із Бандерою. До Мигаля належала жіноча розвідка, що нею кермувала Марія Косівна, яка померла в серпні 1934. До цієї розвідки належала теж Катерина Зарицька.

На весну 1934 р. заявив Бандера, що провід О.У.Н. жадає активности і зазначив, що **орґанізація слідить ком. Білєвіча,** а в Варшаві міністра Наконечнікова-Клюковського і радника Івахова.

В половині травня 1934 р. сказав Підгайному Бандера, що є в пляні якась „поважніша робота", одначе не в Східній Галичині. Говорив Бандера, що після тої роботи будуть репресії супроти українців і влада готова створити концентраційні табори. Щоб не допустити до виарештування активної української молоді, плянували твореня „зелених кадр" і започаткування партизанської боротьби.

До контактів із Лебедем не признається, бо з ним контактував Бандера. Підгайний допускає, що саме з Бандерою Лебедь зустрічався, бо раз був запитав Бандеру про Лебедя, а той обрушився. Це переконало Пдігайного, що незнайомий — це дійсно Лебедь.

В часі зустрічі Бандера нібито сказав Підгайному, що людина, яку Підгайний називає Лебедем, хоче виміняти пістолет „Орґіс" на інший. Згідно з тим припорученням Підгайний доставив йому револьвер "F. N.", який купив Качмарський за 40 зл.

Зізнання Підгайного покриваються з зізнаннями Качмарського.

Дальше зізнавав Підгайний, що на приказ Бандери організував замах на тюремного підкомісаря Кособудзького.

(Далі буде)

Г. Де Вер Стакполь.

ТРАҐЕДІЯ НА МАРТИНІЦІ

Людвик був дуже щасливий. Спогади великого нещастя зблідли, час загоїв рани і його жінка процвітала в гарячому коханні. Та людина видно є загадкою:

Одного дня Людвик приглядався жінці, як бавилася весело із псом. Подумав собі, чи справді Розамунда любила сестру? З чого можна було пізнати її розпуку після катастрофи як і пізніше? Пригадав собі її завість і уява його стала працювати тепер чимраз більше гарячково. Вкінці став стидатися, бо йому здавалося, що ті сумніви понижують його власну жінку.

Подружжя їх було бездітне. Лише на передодні роковин їх шлюбу Розамунда була все неспокійна, а одної ночі збудила його страшним криком.

Вбіг до кімнати.

Розамунда говорила крізь сон, а при цьому відпихала когось невидного:

— Ти його не матимеш, не матимеш! Я його кохаю!

Наче приголомшений вийшов у другу кімнату. І тепер іще більше, ніж досі, стало мучити його питання:

— Щож це поправді сталося? Та лише Розамунда могла йому відповісти на це питання, а він чейже не міг питатися!

Раз Розамунда виїхала на прогульку. По дорозі заскочила її нагальна хуртовина. Вернулася додому в горячці, зовсім перемочена. Нічю гарячка піднеслася. Лікар ствердив запалення легенів. Стан нещасної був безнадійний.

З кожною хвилиною зближалася щораз очевидніше немилосердна смерть. Третього дня нещаслива на хвилинку прийшла до себе та сказала прикликати Людвика. Як чоловік уклякн біля неї, сказала:

— Я знаю, що мушу вмерти, Людвику. Слухай: як я лише побачила тебе, покохала тебе так, як сьогодні кохаю тебе. Я була зависна й тому вбила її. Я втопила її в ставі.

Ці слова боліли Людвика дуже. Сльози плили йому по лиці.

Вона говорила далі:

— Та я не могла зробити інакше, бо вона кохала тебе.

Ах, це було щось нове! Так! Леонтина кохала, кохала його! Яка химерна доля! Ніколи щось такого й на думку не приходило йому. Тож яка дивота, що Розамунда, як переконалася про це, була зависна.

— Я скривала це перед тобою — сказала вмираюча слабим голосом. — Прости мені, Людвику!

— Алеж Розамундо — сказав нещасливий чоловік — таж ти зробила це з надмірного кохання; щож походить із кохання, не може бути лихе. Кохання все прощає. — Глянув на неї та з острахом побачив, що тіні смерти закривають уже її очі.

— Розамундо! — викликнув із розпукою.

У відповідь почувся тихий, ледви чутний шепіт:

— Я не Розамунда — я — Леонтина...

— А я — закінчив старець своє оповідання — був цей Людвик — одначе це було вже так давно, дуже давно...

Замовк, а з легким вітром, що пестив листя дерев, долетів до нас здолу придавлений шум міста й моря.

(Кінець).

Ляфкадіо Гарн.

ЗНАННЯ ТА РОЗУМ.

Давним давно жили чотири юнаки з браманської касти — брати, що дуже любилися. Вони постановили піти до сусідньої держави, пошукати щастя.

Три з тих братів були дуже вчені: вчилися магії, астрономії, альхемії та окультизму. Четвертий брат не знав зовсім тих наук, а мав лише здоровий розум.

Коли вони так усі вибралися на мандрівку, сказав один із учених братів:

— Ному наш брат, що не є зовсім учений, має мати користи з нашої мудрости? Як він піде з нами, буде для нас лише тягаром. Краще хай вернеться до дому.

Та старший брат сказав:

— Ні, як нам буде добре поводитися, то він повинен бути з нами разом, бо він наш любий брат. Може ми підшукаємо йому якусь службу, яку він могтиме робити й не буде нам приносити сорому.

І вони пішли далі, а як переходили лісом, побачили кости льва, порозкидані на стежці. Кости ці були білі наче молоко, а тверді наче кремінь.

Той, що попрікував неуцтво свого брата, сказав:

— Тепер покажемо братові, що може знання. Завстидаємо його неуцтво, бо привернемо життя цим костям і створимо нового льва. Кількома чародійними словами докажемо того, що кожна кістка вернеться на своє місце.

І сказав ці чародійні слова, а висохлі кости з тарахкотом кожна вернулася на своє місце. Станув готовий кістяк.

— Я, — сказав другий брат — зумію кількома словами виповнити кости мязами, стане кружляти кров, тіло вкриється шкірою.

І він сказав потрібні слова, а на землі, при їх ногах лежав величезний лев із буйною гривою.

— Я, — озвався третій брат — одним словом надам крові тепла, серце стане битися, так що лев буде жити, віддихати та розшарпувати інших звірів. Почуєте, як він зареве!

Та заки він іще вспів сказати ці слова, затулив йому той невчений брат уста долонею. — Ні, — крикнув він — не кажи цих слів! Подумай лише, цеж лев!

Та брати глузували з нього і сказали:

— Вертайся до дому, ти дурний! Що ти розумієшся на науці?

Та він відповів братам:

— Підіждиж бодай хвилиночку з тим воскрешуванням льва, поки я не вилізу на це дерево.

Брати заждали. Та ледви він виліз на дерево, брати сказали ті слова, лев став ворушитися й отворив великі жовті очі. Потім витягнувся, підвівся та заревів. Опісляж обернувся до трох мудрих братів, розшарпав їх і пожер.

А як лев забрався, той брат, що не розумівся на таких науках, зліз собі з дерева та вернувся в рідну сторону.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

АВОКА, ПА. Бр. св. Ів. Хрестителя від. 326, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в неділю, 8-го грудня, в годині 1:30 зполудня. Просимо всіх членів прийти і вирівняти свої довги, бо довгів не будемо перетягати на наступний рік, а ті члени, що не заплатять, будуть суспендовані. Буде голосування над третою грамотою для дітей, яку головний уряд хоче перевести; буде вибір уряду на 1936 рік. Просимо всіх членів прийти і припровадити кождий нового члена. — Он. Лесик, предс.; Т. Колодій, кас.; Н. Колодій, секр.

ЛАЛМЕРТОН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 369, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в середу, 11-го грудня, в годині 7:30 ввечір, в гали церковній. Просимо прийти на означений час, бо маємо багато справ до полагодження. Пригадуємо довгуючим членам, щоб прийшли і заплатили свої вкладки, щоб потім не було нарікання, як будете суспендовані. — І. Березяк, пр.; М. Куба, секр.

Нові мистецькі труднощі.

— То десь тяжко намалювати такий образ.

— Намалювати то легко. Продати тяжко.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ПІТСБУРҐ, ПА.

Свято Пітсбурщини, але в Мікіз Ракс.

Величаве Листопадове Свято Пітсбурщини, яке відбулося дня 24. листопада, таки дійсно надовго залишиться в серці і памяти тих, що на нім були, і тих, що слухали його через радіо. Свято це принесло велику моральну користь, бо ціла програма була виконана з розумінням ваги самого Свята. Вона певно мала на увазі, що на це свято звертають увагу чужинці, що про наші справи мало знають. В неділю заповів через радіо по англійськи заповідач радової компанії про Листопадове Свято і його програму, як і подано те, що говоритиме через радіо бувший представник Західньої України до Америки. На другий день адвокат Луї Кофмен, що передає кожного дня в 11 годині рано через радіо найновіші новини, передав відомости про свято Карнеґія в Ню Йорку, а потім про Листопадове Свято Пітсбурщини, передаючи теж зміст промови д-ра Мишуги, в якій представлено міжнародне положення української справи з того боку, що не може бути мови про мир в Европі, поки український нарід не буде зєдинений в одній соборній українській державі. Подібне передали в понеділок усі пітсбурські газети, згадуючи при тім про Листопадове Свято Пітсбурщини і про промову.

Саме Свято розпочалося в Пітсбурґу в годині 1.30 пополудні з радіової стації K. Q. V. Програма була під управою о. Дениса Кульматицького, українського священика з Мікіз Ракс, Па. Ми чуємо ті програми від довшого часу і радіємо, що маємо нагоду почути українську пісню. Та тим разом програма та була спеціяльно підобрана і виконана прецизно й артистично, що дійсно жалко стало, як вона минула. Дуже гарно співав дитячий хор під проводом диригента п. В. Шостачка. Прекрасно вивязалася зі свого завдання орхестра під проводом п. В. Яґелла, що грала українські пісні. Були теж дуети і соля наших молоденьких соловіїв, що звеселяють нашу радієву програму вже від довшого часу. Усе те було пристосоване стисло до Листопадових Днів, а було доповнюване ще короткими, але змістовними заввагами і цитатами о. Д. Кульматицького. Артистичну програму прикрасив знаменитий американський скрипак.

Дальша частина Свята відбулася в Мікіз Ракс, Па. Коли нас кілька жінок з „Союза Українок" прийшло на галю, вже Свято розпочалося. Як ми поглянули на салю і на сцену, то не могли налюбуватись видом. Простора галя таки завалена народом. А на сцені бачимо повно молоді, орхестру і хор і молодого Ярослава Яґелла з батутою в руках. Виглядав на молоденького ніжного хлопця, хоч має вже ступінь B. S., а цього року дістає M. S. Він то зорганізував і підготовив орхестру, яка відограла пісні, а молодий Богдан Яґелло відограв сольо. Цей останній вже добре знаний нашій публиці з виступів на радіо. Треба теж відзначити спів хору, що виступав під проводом п. В. Шостачка і співав гарно. Всі ті виступи публика приймала горячими оплесками, як і сольоспіви та дуети наших дівчаток, що їх називаємо нашими „радіовими зірками".

Святочну промову виголосив д-р Л. Мишуга. Останній раз на Шевченковім Святі викладав у нас тойсамий бесідник трома наворотами і нам цікаво було послухати, які справи будуть тепер порушені. Зазначу, що, слухаючи про те, як підготовлювано Перший Листопад, як і про те, що треба робити, щоб знову повторився Листопад 1918 р., ми переживали велику подію разом з нашими героями та набирали сили до дальшої праці, до орґанізування себе в карнішої ряди та обєднання наших сил. Змальована картина з Тараса Бульби, коли в Варшаві на рині ведуть на муки його сина Остапа, і картина з теперішнього суду в Варшаві, де судять нових Остапів — повинна залишитись у всіх нас у памяті.

Додам, що на сцені був мікрофон і тому кожне слово було добре чути і в найдальших закутках галі, яка була цілком переповнена. Знову о. Кульматицький додавав поваги до свята, бо зза сцени через меґафон заповідав кожну точку як на радіо і до кождої точки передавав відповідну поезію з творів Шевченка. Через меґафон виголошено теж і коротку промову одного з молоді до молоді. При кінці прибув ще на Свято радієвий заповідач п. Люї Кофмен і висказав свій подив для Українців, що зуміли так зорганізовано, величаво, громадно і так культурно відсвяткувати отсе свято. Отець Кульматицький ще заявив, що привіт передали через радіо браття Литовці, а знову на свято прибула делеґація від членів „Соединения", від наших братів із Закарпаття. Крім того привітав делеґації з Арнольд, Алеквіппи, Ембридж, Карнеґі і т. д., бо з тих місцевостей були старші, й було поважне число молоді, бо це свято було влаштоване Українською Молоддю.

Можна сказати, що були всі з Пітсбурщини, тільки мало було з самого Пітсбурґа. А що я сама з Пітсбурґа, то річ ясна, що мене це заболіло. Та правда така, що коли в нас в Пітсбурґу нічого не робиться і ніяких свят не влаштовується, то добре сталося, що за ту справу взялася громада з Мікіз Ракс. Бувало сходилися громада з Норт Сайд, Карнеґі, Мікіз Ракс, Мікіспорт, Арнольд, Вілмердінґ, Ембридж і т. д. і влаштовували якусь маніфестацію чи Український День, а Пітсбурщани вислали готові гроші, подякували собі, зібрали славу і тішилися, що зробили велику роботу. Та тепер на „селах" люди помудріли. От в Карнеґі була я на Листопадовім Святі й було повно людей в галі театру, що аж серце радувалося. Була я і на Норт Сайд і там теж Свято Листопада гарно випало. Навіть така мала місцевість як Вілмердінґ святкувала Листопад. Тільки наш „славний" Пітсбурґ не здобувся на це свято. Той Пітсбурґ, що мав колись таких славних провідників і патріотів, як о. Стефанович! Таж і за о. Сидоряка було тут стільки віч і маніфестацій! А тепер маємо на кількох скверах 4 українські церкви, а про свято нема кому подбати. Деж той провід Пітсбурґа? Минулого року то хоч Союз Українок здобувся на мале свято, а того року „добрі" люди і тому підставили ніжки. Та щастя, що хоч Мікіз Ракс вратував національну честь і влаштував Свято Пітсбурщини, а в тім уже і — Пітсбурґа. Та так далі бути не може. Вже зачинають нас за таку роботу рідні діти судити, Свято Пітсбурщини мусить стати зворотною точкою в нашім народнім житті; воно мусить бути очатком обєднання Пітсбурщини до нового життя, до обєднання з цілою нашою іміґрацією в Америці в прямуванні до одної великої цілі.

Марія Малевич.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

„Гит" з Українським Весіллям.

Заходами о. В. Лотовича, а при помочі п. Андрія Ґели і Хору ім. Лисенка дано в Джерзі Сити Українське Весілля, а то в Народнім Домі, дня 24. листопада. Замітне тут у першу чергу те, що виконавцями були особи, роджені тут в Америці. З малими вимками хор ім. Лисенка складається з тут родженої момодіжі. І тому у виставі „Весілля" на 40 осіб, що виступали на сцені, лиш 4 були роджені в Европі. Всі решта — включаючи молодят, дружки, дружбів, свашки, навіть музик! — це наші Американці. Лиш ролі матері (пані Евгенія Дмитрів), батька (п. Василь Ґіль); старости (п. Андрій Мазур) та першого боярина (п. Василь Жуковський) були в руках старокраєвих уроженців. А одначе молоді наші Американці вивязалися зі своєї задачі знаменито — начеби вони зросли де на Поділлю, на Покуттю, над Сяном чи над Прутом або Ворсклом, а не над Гудсоном...

Можна сказати, що ця вистава „Весілля" переломила пересуд, начебто тут роджена українська молодіж „з засади" не любила українських сценічних вистав та не надавалась до них. Хто бачив, як панна Анна Дмитриха грала молоду, а п. Іван Кавочка молодо, як панна Марія Ментух сетрувала, а панна Мелася Милянович дружкувала, як пані Марія Вагнерова, панна Ольга Жуковська, панна Таця Дзядик, чи панна Марія Колесник свашкували, як пп. Василь Ґела, Василь Бараник чи Степан Валович дружбували — той певно збувся того пересуду.

Наша молодіж любить українську музику, танець, спів і сценічні вистави, але добрі, інтересні та живописні. Вона не любить нудних мельодрам, де мила все таксамо тужить за Грицем, де Гриць все однаково відгрожується суперникові, а цей суперник — „чорний характер! — все однаково „по тихо" (а так, що вся саля чує!) заповідає свою „інтригу". Та не любить вона пяних сватів на сцені, що аж у кулісі падуть. Їй стидно за таку „культуру". Але дайте їй щось дійсно гарне та живе, а вона вам покаже, як вона вміє оцінити дійсну культуру своїх предків, яка вона горда на неї і як вона старається виставити її на сцені на показ публиці своїй і чужій.

Було би кривдою для решти молодіжі, що виступали у виставі, якби їх не згадати. Панна Оля Онуфрів була вертікою як вогонь дружкою-танцюристкою (таксамо як панни Мелася Милянович і Таця Дзядик), а п. Петро Ляхоцький і Ащенко (враз з п. Мазуром і Валовичем) доказували у козаку, присюдах та щупаку. Жвавими молядцями були пп. Іван Процик, Ів. Фурка, Н. Хомин, Омелян Мелень, Степан Дмитрів і Н. Челяк, а дружкам і свашкам гарно помагали панни Марія Дмитриха, Катруся Дмитриха, Галя Серафин, Тереса Милянович, Віра Ґела, Марія Хомин і Анна Бейґер. Додати треба, що і музики (пп. Павло Лазорко та Іван Ранфел) в Америці роджені, але грали як старокраєві!

Та „стейджмастери" були вже старокраєві: пп. Степан Гладкий, Андрій Ґела (що зпоза сцени диригував музикою) і „сам автор „Весілля". Бо треба знати, що масові і рухливі сцени „Весілля" вимагають двох-трох режисерів за сценою, щоб усе йшло гладко.

І справді, треба признати, що йшло так гладко, живо, складно та гучно, як у Старім Краю на дійсних весіллях. Молода поплакувала, то знов танцювала; молодий глядів на молоду як кіт на сальце, кланявся, трохи заклопотано, то відсиджував своє на посазі; батько і мати поважно благословили, прощали, витали, гостили; сестра молодої звивалась; староста з квітистою булавою „маршалив"; дружби дуріли; дружки цокотіли; свашки виводили ладкання та обряди; хлопці дерли землю в гопаку, а дівчата фуркотіли в „голубцях" як дужки кольорів; музики рвали струни, ребето гуркотіло — а хори сторсувались знаменито чи то поважна мельодія благословення чи живі коломийки, чи козачок, чи віддаляючийся весільний похід за сценою. А вже сцена „дарования" з „віватом" була кульмінаційною точкою цілого вечора!

От і було би все, що треба сказати про цю небуденну виставу. Все? — А забули ми ще „козачка", братчика молодої, що з лука стріляє до весільної дружини молодого, а вкінці продає сестру (молоду) молодому. Романко Милянович грав його як не мож краще.

„Ой, Татарин братчик наш,
ой, Татар;

„Продав свою рідну сестру
за таляр..."

виводили свашки, коли він, добивши торгу за сестру, і приняввши „викуп", здав її молодому. А з яким жестом...

Одним словом — вистава зробила „гит". Публика, а було її около 800 осіб, не щадила долонь. Жіноцтво другим разом принесе з собою не одну, а дві-три хусточки до носа. А до цього буде нагода, як „Весілля" появиться на великій сцені в Ню Йорку.

Є отже надія, що небавом побачимо оцей український фольклорний водевіл на великій сцені в Ню Йорку, виведений на широку скалю численною трупою з яких 100 осіб, з добірними костюмами та декораціями, з зіспіваними хорами, з вибраними танцюристами та в повнім тексті. Бо ті вистави, що саме за останні кілька тижнів дано в Пасейку, Бейоні та Джерзі Сити, а передше в Дітройті — хоч і вистали на повне вдоволення публики та пресової критики — ґрані були у скороченім виді, то в 7-мох то в 9-тьох сценах, хоча в оригіналі „Весілля" має 11 картин. В Ню Йорку буде воно виставлене у повнім тексті, ще й з деякими свіжими добавками. Введено деякі нові пісні та танки і деякі нові обряди, яких і в Дітройті не виводжено. Мандруючи з Вестів на Іст, „Весілля" — бачимо — росте...

Не будемо розводитись про вистави в Пасейку і Бейоні, бо про це писали вже українські й американські часописи з найбільшими похвалами. Місцеві американські щоденники і в Пасейку і в Бейоні не находять слів признання як для самої штуки так і для її виведення. Наші диригенти місцевих хорів, пп. Грабар і Мельничук, здобули у себе рекорд. Всі годяться в тім, що ні Пасейк ні Бейон такої гарної, такої живописної та інтересної, з таким темпераментом виведеної вистави досі не бачили. Та ще ніколи і на ніякій виставі чи концерті салі не були так виповнені і переповнені; як на виставах „Весілля". А загальна опінія публики і тих, що люблять театр та розуміються на нім, каже, що досі ні на одній виставі публика не бавилася так, як на виставі „Весілля". Сміх і сльози, радість і сум, жарт і поваги переплітаються як у барвистім калейдоскопі та захоплюють видців. Саля то плаче, то знов трясеться від сміху — то плеще з запалом, аж долоні пашать...

Захоплення „Весіллям" перенеслося від нас аж до Старого Краю. Читаємо у старокраєвих, галицьких газетах, що там також пішла „мода" на „Весілля". В ріжних повітах улаштують фольклорні вистави. Збігається нарід з цілого повіту — тисячі та десятки тисяч. І що виставляють? — „Весілля"!

Бо є в нім справді незвичайна краса, в тім старокраєвім весіллю. І не лише краса та поезія, не лише радість життя, але і сердечність життя, глибока символіка та життєва мудрість і мораль. Воно не лиш захоплює око і вухо, але і ворушить серце, займає душу і каже що хвилі призадуматись над людською долею. Тому воно так захоплює публику.

Але захоплює і тих, що грають його. Вони переймаються ним, залюблюються в нім. І то не лиш старокраєві іміґранти! Щодо цих, то захоплення їх зрозуміле. Граючи його, вони пригадують собі молоді літа, рідне село, родичів, своє власне вінчання чи вінчання близьких їм осіб. Але найцікавіше, що оце „Весілля" захоплює тут роджену молодіж. Зразу воно їм якесь дивне здається, незрозуміле, майже дурне. Але згодом, як на пробах цілість весілля зарисовується перед їх очима і як символізм обрядів стає їм зрозумілим, вони запалюються до нього неменше старшого покоління." Ось так прекрасно, драматично, мальовничо наші тати та мами вінчались — думають і кажуть вони, оце молоде покоління. — Було що згадувати!" Здається, що ніяка українська штука так не захоплює уяви тутешнього покоління, як це „Весілля". Інші українські штуки нудять його. А „Весілля поривае.

Його українізуюча вартість очевидна.

Любитель.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член тов. Укр. Січи, від. 170 У. Н. Союза, складаю сердечну подяку головним урядникам нашої орґанізації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $35, котрі мені стали великою поміччю у моїй довгій недузі. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзові. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Василь Грабар.

Розривка в маленькому містечку.

Мешканець великого міста мусів задержатися в маленькому містечку. До відїзду було ще далеко, тому було йому скучно. Питається якогось прохожого:

— В котрій годині зачинає ваш театр вистави?

— В нас нема театру.

— То коли починається кінотеатральна вистава?

— Кіна в нас також нема.

— Якуж розривку маєте ви тут у себе?!

— Як хочете, пане, мати розривку, то поспішіться на залізничу стацію, в девятій годині там пересувають товарові вагони.

ДІТИ ЗАЗДРІСНІ...

Кажуть, що нема любови без заздрости. Тож заздрісні бувають не тільки дорослі, але й діти, бо й діти вміють любити. Одна тільки ріжниця: дорослі звичайно заздрісні за „нього", чи „неї", а діти за кожного, кого люблять. Найбільше за маму.

Здавалосяб, що власне за маму дитина не повинна бути заздрісна: адже має стільки доказів вірної любови й віддання зо сторони мами.

Так, це все правда, але тільки до тої пори, доки — не прийде небажаний „зайда" в хату, малий братік чи сестричка. Як довго дитина була одна в своїх батьків, була необмеженим „паном" дому, попросту віссю, довкола якої всі й усе крутилося. Дитина добре це відчувала, що тільки вона одна панувала цілковито в серці батьків.

З ментом, як на світ приходить молодша дитина — відносини зміняються. Старшу дитину, як „старшеньку й розумненьку", полишається самій собі, а всі ці дорогі особи, мамуся, татко, бабуня, навіть няня, що упадали коло неї, тепер не відступають від того поганого, ненависного крикуна. Згодом у серці такої нібито забутої, відділеної дитини (бо чейже не можна сказати, що мама перестала любити старшу дитину тому, що народилося маленьке) починає наростати жаль, а часто й ненависть, що інколи переходить у бажання зробити щось недобре молодшому братікови чи сестричці. І — сердечний жаль до мами, що так скоро забула все, що „між ними було": ті веселі досліз забави, ті їх проходи, ті золоті казочки в вечірню годину, ті пестощі перед кожним спанням... Як можна було це все так скоро забути й перенести на цього крикуна, що нічого ще не розуміє?!

Ще одно, що дуже болить: та мама не тільки що вже більше не любить, але й відгороджується з тим своїм малим від неї, старшої дитини, так, якби вона не належала до них. Старшій дитині не вільно зближитися до немовлятка, ані рушити його з остраху, що може щось зле зробити маленькому.

І навіть нема того обману, що воно буцімто разом з мамою опікується немовлятком і бодай таким чином має ще щось спільне з мамою.

Навіть і в цьому випадку не потребують його!

Дитина мимохіть чується нікому непотрібною й, повна огірчення, замикається сама в собі. В душі такої дитини відограється трагедія. Справжня трагедія заздрости на вигляд ніжної любови й пестощів, що ними засипує мама молодшу дитину.

Стоїть збоку, понуре й замкнене в собі й поглядом, повним болю й ненависти, приглядається мамі, несподівано такій чужій і далекій, майже ненависній. Часто стає до мами недобре, зухвале, якби хотіло зазначити, що вже більше не любить її, що так само вміє відплатити холодом за холод.

Бувають випадки, де така дитина мріє про хоробу, ба навіть старається спричинити собі її, щоб тільки відвернути трохи увагу батьків від молодшого братіка, а скерувати на свій бік. Інстинктовно, підсвідомо відчуває, що батьки в хоробі знову булиб до неї ніжні й упадливі.

Сучасна наука про душу дитини наводить цілу низку випадків, де діти поважно захоровують на тлі заздрости за маму.

Щож робити? Батьки, зокрема мама, мусять зрозуміти стан душі своєї дитини й не дражнити її. Мама повинна звернути увагу старшої дитинки, яка її сестричка, чи братчик маленькі, безрадні, що без допомоги мами згинулиб з голоду. Треба дати старшій дитині якусь працю чи при одяганні чи купанні малої дитинки. Треба звернути увагу на те, як воно росте, розуміє, розвивається. Треба обіцяти, що ось виросте товариш забави старшої дитини, молодший братік чи сестричка. І ця, старшенька, буде впроваджувати її „в життя", вчити ходити, говорити, буде не тільки приятелькою, але й на ціле життя опікункою, зарадницею.

Так збудимо в старшої дитини не тільки заінтересування й любов до молодших, але й дамо піставу приязни й дальших гарних відносин між старшими й молодшими діточками. — („Жіноча Доля").

В суді.

— Як пишетеся?

— Прошу високого суду, я писати не вмію.

— Ну, а як вас кличуть?

— Старий.

— Якої релігії?

— Я в політику не бавлюся.

— Де ви ходите: до церкви, чи до костела?

— Ніде, бо чобіт не маю.

Образ.

Відомий артист Джан Болес замовив у Парижі в французького маляра Лянтарі образ, на якому мала бути намальована церква.

Лянтарі, що малює тільки краєвиди, не намалював на образі ніякої людини. Джан Болес одушевлявся краєвидом, грою красок та технікою виконання, але, не бачучи ніодної постаті, запитався:

— Пане Лянтарі, ви забули зовсім про людей на своїм образі.

Вони є в церкві на богослуженні — відповів маляр, показуючи на образ.

— Добре! Куплю цей образ тоді, коли люди вийдуть із церкви.

Позичка.

— Віддаю тобі тих десять долярів, що я позичив їх минулого місяця.

— О, я зовсім забув про них.

— То не міг ти мені цього скорше сказати?

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

ASSAILS SPLIT OF UKRAINIA

Ukrainians from many sections of Pittsburgh attended services commemorating the seventeenth anniversary of Ukrainian declaration of independence in St. Mary's Ukrainian Hall, McKees Rocks, last night. The principal speaker was Dr. Luke Myshuha, editor-in-chief of the Ukrainian Daily Liberty and former representative of the Western Ukrainian Republic in Washington. The Rev. Dennis Kulmatitsky, pastor of St. Mary's Church, presided. He said:

"There can be no permanent peace in Europe until the Ukrainian question is settled. Ukrainia, a nation with a single history and a single culture, cannot be divided up between Russia, Poland and Chechoslovakia, in which countries even the word 'Ukrainia' cannot be spoken."

Dr. Myshuha revealed that of the 1,000,000 Ukrainians in the United States, 500,000 live in Pennsylvania.

Pittsburgh Sun-Telegraph.
November 25, 1935.

2,000 UKRAINIANS CELEBRATE HERE

Anniversary of Independence Observed With Program

More than 2,000 persons took part in ceremonies commemorating the 17th anniversary of the declaration of independence of the Western Ukrainian Republic in McKees Rocks yesterday.

The principal event on the program, directed by the Rev. Dennis Kulmatitsky, pastor of St. Mary's Ukrainian Church, was an address by Dr. Luke Myshuha, editor of the Ukrainian Daily, of New York City, and former representative of the Western Ukrainian Republic to the United States.

"Europe and America," Dr. Myshuha said, look upon the Italian-Ethiopian situation as the tinder spark that might cause a world war, but right in the middle of Europe is the real danger zone.

"There will be no peace in Europe until the Ukrainian question is settled," he declared. "As long as forty million Ukrainians are divided among Russia, Poland, Rumania and Czechoslovakia, and are suppressed and persecuted, the danger to peace will always be present."

The Pittsburgh Press,
November 25, 1935.

FAVORS SEPARATE UKRAINIAN NATION

Editor Says Union Will Bring Peace Abroad.

There will be no peace for a troubled Europe until 40,000,000 Ukrainians have a united state of their own, Dr. Luke Myshuha, first representative in America of the short-lived Western Ukrainian Republic, told 2,000 persons celebrating the seventeenth anniversary of the republic's proclamation in the Ukrainian Hall, McKees Rocks, yesterday.

Poland, he charged, has broken all the treaties made to protect her minorities—Ukrainian, Jewish White Russian and German alike.

Father Dennis Kulmatitsky, pastor of St. Mary's Ukrainian Parish, McKees Rocks, presided at the meeting.

Pittsburgh Post-Gazette
November 25, 1935.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ. (45)

„Всі ви, канааніти, співайте гимни похвали на честь небесного гостя!" — кричала Арбеля. Люди впали на коліна й віддали честь лейді Бет, що бачила тепер, що їй приверненo достоїнство божеського єства. Ніхто не підійшов до Ніирха, що лежав без руху на землі.

Лейді Бет знала, що падаючи, він певно тяжко побився. Хоч він пробував її вбити, вона почула деяке милосердя до цієї мізерної особи. Як побачила, що ніхто не йде йому на поміч, вона підійшла до нього та приклякнула коло нього. Вона побачила коло його голови калюжу крови.

Старші жерці підійшли до нього поволі. Вони цікаво приглядалися найстаршому жерцеві, похитуючи жалібно головами. „Він певно помре", говорив Зидон. „Це воля Баала. Ми не можемо нічого зробити". Лейді Бет побачила, що як йому не затамується упливу крови, він справді скоро помре.

Вона подумала про свій клунок з ліками першої допомоги, що вона його мала в кишені. Але чи повинна вона помагати цьому жорстокому чоловікові? Стояти коло нього й дивитися, як він помирає? Ні, це було не по людськи. А всеж таки вона знала, що як йому поможе, то він не відчує до неї найменшої вдячности, але запалиться ще більшою ненавистю, бо це через неї він малощо не згинув.